

Előfizetési árak:

Vidékre vagy helyben kihordással;
 1 évre 8 frt. — 1/2 évre 5 frt.
 — 1/4 évre 2 frt. 50 kr. —
 Egyes szám ára 10 kr.
Szerkesztő és kiadói hivatal:
 Budapest, Váci utca 17. szám
 2. emelet.
 Előfizethetni
 minden postahivatalnál, utal-
 ványlapok által.

POLGÁR.

Társadalmi, közgazdasági s vegyes tartalmu lap.
 Megjelenik hetenkint kétszer: hétfőn és csütörtökön.

Hirdetési díj.

Hat hasábos petit sorért 6 kr. jár.
 Nyílttér:
 Öt hasábos petit sorért 30 kr. Bélyeg-díj minden beiktatásért külön 30 kr.
 Kéziratok vissza nem küldetnek
 Bermentetlen levelek csak is mert kezektől fogadtat-
 nak el.

Előfizetési felhívás

„POLGÁR“

című társadalmi, közgazdasági s vegyes tar-
 talmu heti lapra

Előfizetési árak:

Helyben házhoz hordva, vagy vidékre postán
 küldve, egy évre . . . . . 8 frt.
 1/2 évre . . . . . 5 frt.
 1/4 évre . . . . . 2 frt. 50 kr.

Felkérletnek azon t. cz. előfizetők, kiknek
 előfizetési határ idejük már folyó év február
 15-én lejárt ugyan, de az óta is a lapot
 rendszeren kapták, hogy előfizetésüket — meg-
 újítani, vagy ha az ezutáni díjt utólagosan
 fizetni akarnák, ebbeli szándékukat mielőbb tu-
 datni sziveskednének, hogy a szétküldendő lapok
 mennyisége iránt kellő tájékozással birhassunk.

Tisztelettel

A „Polgár“ kiadó hivatala

Váci utca 17-ik szám 2-ik emelet.

Budapest, márczius 11.

Eljött tehát az idő, midőn a nemzet le-
 küzdte sorsa iránti aggályait, mert oly kezek-
 ben látja letéve országos ügyeinek intézését,
 melyektől egész bizalommal reménylheti azoknak
 kedvező megoldását.

A rokonszenv, mely az új kormány férfiak
 nevének hallatára is már, az egész ország ré-
 széről, csaknem egyhangulag nyilvánult, fénye-
 sen jelezte azt, hogy a magyarban még nem
 halt ki az alkotmányos szabadság iránti vágy
 s a szabadelvűség teréni előre törekvés.

Igen! . . . mert csak szabadelvű intézmé-
 nyek lehetnek boldogító hatással egy szabadság
 s önállóságához szokott nemzetre s csak ezek
 nyílt sisakja alatt fejlődhetik ki, anyagi s szel-
 lemi jóléte egy művelt államnak.

Attól függ tehát hogy az új kormány, a
 hazai anyagi jólétét s felvirágzását előmozdító
 több ügyek között melyiket tekinti oly jelen-
 tékenynek, mely a sürgős keresztülvitel folytán
 jelenlegi mostoha pénzügyi viszonyaink köze-
 pette, anyagi állapotunknak kedvezőbb lendü-
 letet nyújthat s ha annak helyes felismerése
 mellett, a kivitelnél erély is közvetítőül sze-
 replend, akkor bizonynyára be fog következni
 az ohajtott siker, s maholnap örveudhetünk a
 Széchényi által megjósolt Magyarországnak.

A tevékenység tere most egészen nyitva

áll, s vannak eszközök is, melyeket csak igénybe
 kell venniök, hogy újá teremtsék a hazát.

A reformok korszakát most kell éltünk,
 s ha elég kitartással birandunk a nagy mű tel-
 jes keresztül viteléhez, akkor méltó büszkesé-
 günk leend egy nemzet dicsősége, mely min-
 dennél nagyobb megnyugvást hozand szá-
 munkra.

A helyzet részletes ismerete elég kiáltóan
 inthazafiui kötelesség teljesítésére, de mennyivel
 inkább erkölcsi súlyljal nehezedik az, oly egyén-
 re, kinek hivatásával egy ország sorsának inté-
 zése van összekötve.

Elégeljük meg tehát az eddigi semmitnem
 tevés szomorú következményeit s okuljunk a
 multakon, hogy annál nagyobb erély s kitár-
 tással járassunk el nehéz feladatunk megol-
 dásánál.

Mint hogy pedig egy államnak háztartása
 ban, a pénzügy rendezése kell hogy képezze
 a fő feladatot, ennél fogva annak mielőbbi si-
 keres keresztülvitel elmaradhatlan kötelességül
 nehezedik reánk.

Egy önálló nemzeti bank lehet csak té-
 nyezője anyagi helyzetünk mielőbbi felvirág-
 zásának s ez szabadítand meg bentünket a kis-
 koraak gyámsága alól, hogy a közös terhek
 igazságtalan felosztásának is áldozata neej-
 tessünk.

A „Polgár“ Tárcaja

Tricotrin

Regény

írta: **Ouida.** Angolból: **Johanna.**

(Folytatás.)

Mit susogá, — azt hiszi, a rosz szellem ilye-
 neket sug neki?

Grand mére a fejét rázta.

Azt nem mondhatom, Sarazin, de nem is szük-
 séges, hogy a rosz szellem beszéljen a fiatal leány-
 hoz, ki saját csinos arczácskájáról álmodozik!

Való, igaz! — szólt az ember, a hajó ormánya
 felé fordulva, mig Grand' mére mélyebben nézett le
 kötésére, s lelki szemei előtt Viva pompás tündér-
 országban jelent meg.

Korán indulva, a kedvező szél segélyével dél-
 ben értek Villiersbe.

Sarazin dolgai után látott, de előbb engedelm-
 met kért vendégei számára, hogy bemehessenek a
 kertbe, s a kastély helyiségébe, s minthogy unoka-
 hugát a kastély felügyelője igen kedvelte, — könnyű
 szerrel megkapta az engedélyt.

Az öreg asszony, kopott kék ruhájában bá-
 mult a kertek, ültetvények és a fasorok pompája fö-
 lött, sőt maga Viva sem tudott eleget nézni a sok,
 degenszerű virágokon, s a ragyogó szobrokon me-
 lyek a sötét lombok közt pompáztak.

A nagy, erőteljes, izmos pórléány ki őket ve-
 zette, szakadatlanul csevegett, de Viva nem hallga-
 tott reá. Elmélyedve a művészi kivitelű ültetvények
 szemléletébcn, csupán a nagy emberre gondolt, ki
 mindezt övének nevezte. Az is szívéből kívánta,
 hogy ez a birtok egykor az övé legyen.

Estmere, Estmere, — ismételte szüntelenül!

Vajon király e ő? A leghatározatlanabb fogal-
 lommal birt a rangról és társadalmi állásról. Véle-
 ménye szerint két osztály létezett, a parasztok, kik-
 hez szilárd meggyőződése szerint semmi köze nem
 volt, s a fejedelmek, kikhez vonzódott.

„Nem félsz itt?“ kérdé Sarazin unoka huga alig
 hallhatóan, midőn a nagy ebédlötermen haladtak
 keresztül.

Viva büszkén fölvetette fejét.

„Félni! itt vagyok igazán otthon, itt olyan jól
 érzem magam!“

A cseléd, egy igen szegény szénégető leánya,
 rémülten tekintett reá, s keresztet vetett.

„Tehát mégis való,“ — gondolá „Tricotrin fo-
 gadott gyermeke nem származik szegény közönsé-
 ges szülőktől!“

Igen való volt, Viva itt otthon érzé magát, bár
 szegényes kunyhóban nevelődött föl, s egyszerű
 táplálékát csak fatálakból ette; azonban valami ösz-
 tönyszerű érzés mely őt mindenhez mi pompás és
 nagyszerű volt rejtelmesen vonzotta, mondá neki
 hogy nem, — hogy ő nem pórléány.

Vannak szegény emberektől származott gyer-
 mekek, kik a ragyogáshoz ily ellenállhatatlan vágyat
 éreznek. Dicső általánosan csodált színésznök, vak-
 merő kalandorok, nagy államférfiak lesznek belőlük,
 mint oroszországi Katalin, vagy a nagy Rienzi. El-
 lenben vannak ismét hatalmas fejedelmektől szár-
 mazott gyermekek, kik a bibort durva parasztes
 modorral viselik, s egész életükben nem képesek a
 finom érzületet megtanulni.

„O nincs itt, a nagy lord?“ — kérdezé Viva
 lelkében a keserű csalódás marását érezve,

„Bárgyu teremtés!“ — kiáltá kísérője, — va-
 jon szabad lenne e ide belépünk, ha ő itt volna?“

„Miért nem?“ — válaszolt Viva, tulzott harggal.

Engem legalább bebocsátana; majd meglátnád, ho-
 gyan hajtana meg magát előttem. S megsértődve
 fordult el társnőjétől, s Grand mére, kissé hátra ma-
 radva tőlük, minthogy épen a leánykára nem figyelt
 végre az egyedül — egész egyedül találta magát a
 magas csarnokban. Most elragatva lépet a nagy
 tükrök egyike elé szemlélve bájos termetét. Ő bizony-
 nyára a végből született, hogy életét ily helyisé-
 gekben élje át. Csak már itt volna végre emelkedésé-
 nek ideje! Tovább ment a termekben, s Grand'
 méret csak hamar elveszté. A cselédség közül va-
 lakivel találkozá, az elől félénken kitért, mert, az
 álmok a fényes kastélyban igen édesek voltak, s
 nem akarta magát zavartatni, s legörömösebb min-
 dig így álmodozott volna. Két izben tűnt szemébe
 Estemere lord arczképe, s ő azt összekulcsolt kezek-
 kel és félreismerhetlen esodálattal szemlélte; a fér-
 fi vonásaiban volt valami vonzó, reá nézve, de a
 legnagyobb varázst a hatalom és fény gyakorlá, mely
 azt környezé.

Senki sem szólította meg, oda ment, ahová
 akart, s épen nem gondolt arra, hogy Grand' mére
 miatta talán agódhatik is. Fájdalmas, s örvendetes
 gondolatok árja hullámozott kis szívében; oly örö-
 mest maradt volna itt örökre.

Ekkép jutott végül a kastély képcsarnokába
 Eddig elé csak Tricotrintól látott néhány vázlatot,
 s az oltárképeket a kolostor templomában; itt csodá-
 lat fogta el e pompás alakok, csoportozatok s a
 leghiresebb művészek munkái látásánál.

Egy meggörnyedt öreg ember, ki a képekre
 ügyelt föl, látta érkezését, s őt darab ideig hallgat-
 va szemlélte. Ritkán jött valaki hozzá, s a csinos,
 eleven rózsás leányka jelenléte kedves volt neki.

Végre közeledett hozzá, s a leánykát megszö-

Ezt kell tehát mielőbb felállítanunk, s egész erőlyvel odahatnunk, hogy a kereskedés és általában az iparra annyira pangást hozó pénz krízis megszüntetessék, s ha majd e mellett az ipar, kereskedelem s mezeigazdaszat emelése érdekében is a jelenleginél czélszerűbb törvények hozhatnának, s igazságszolgáltatásunk is a méltányos igényeknek megfelelőbben reformálthatatik s úgy a vallás ügy rendezése mint a bírósági személyzet kevesbitése folytán meggazdálkodások eszközöltnének, akkor mielőbb be fog következni a nemzet általános jóléte s nem leendő szükség évenként költséssel fedezni országos kiadásainkat.

B. K e m é n y G á b o r n a k belügyi s Horn Edének kereskedelmi államtitkárra való kinevezést ő felsége, mint értesülünk már, aláírta s az illetők kinevezési okmányukat valószínűleg már meg is kapták. A közlekedési miniszteriumban Hieronymi egyelőre megmarad államtitkári helyettesnek.

B á r ó W e n c k h e i m B é l a miniszterelnök ma az esti vonattal Bécsbe utazik, s néhány napot tölt Bécsben, miatt a kabinetnek a pénzügyi politikára vonatkozó legújabb megállapodásairól tesz jelentést ő felségének.

A p e s t m e g y e i D e á k p á r t utolsó értekezlete f. hó 15-én délután 4 órakor lesz a Hungáriában.

A f ü g g e t l e n s é g i p á r t „Magyarország polgáraihoz“ felhívást intéz, melyben egyesülésre buzdítja mindazokat, kik a közjogi kiegyezésnek ellenei.

A k o r m á n y valamennyi törvényhatósághoz következő k ö r l e v e l e t intézett:

Ő császári és apostoli királyi felségének legkegyelmesebb elhatározása folytán az ország kormányára hivatván, sietünk ezt, és hogy a kormányt már átvevők, a megye, vidék, kerület, vagy város közönségével hivatalosan tudatni. Bizonytalán ismer-

tessek a megye vidék kerület vagy város közönsége előtt hazánknak viszonyai ismeretesebb a súlyos körülmények, melyek között a kormányt elvállalni hazafiai? kötelességünknek tartottuk.

Meggyőződésünk az volt és az ma is, hogy az oly komoly pénzügyi és kormányzati bajokor, a minők között élünk, segíteni gyorsan és gyökeresen csak úgy lehet, ha egyesülnek e célra mindazon hazafiak, kik az ezen szempontból sürgetős és égető kérdésekre nézve egyetértenek.

Ez egyesülést előmozdítani tartottuk, épen ezért mindenekelőtt kötelességünknek, ennek megszilárdulására és általánossá tételére hatni tartjuk további teendőink egyikének.

Addig is azonban, míg ezen az uton megteheti a törvényhozás a közérdekben szükséges intézkedéseket, kötelességünk erőlyesen végrehajtani és végrehajtatni a fennálló törvényeket.

A törvény tisztelete minden államnak egyedüli biztos alapja; — a jó közigazgatás, a személy- és vagyonbátorság a haza jólétének, a honpolgárok megelégedettségének nélkülözhetetlen követelménye; — az államháztartás rendben léte minden állam fennállhatóságának elutasíthatatlan feltétele és nekünk elutasíthatatlan feladatunk, megtenni ezek érdekében saját törvényes hatáskörünkben mindent, mi tőlünk telhetik, és felügyelni arra, hogy mások is megtegyenek ez érdekekben mindent, mit a törvények értelmében megtenni az ő feladatok.

Nem kételkedünk a felett, hogy a megye, vidék, kerület vagy város közönségénél a legnagyobb készsége fogunk találni e tekintetben, hogy fel fogjuk lépni mindazon támogatást, a mely e cél elérésére okvetlenül szükséges, és a melyet várni és kívánni törvényadta jogunk, sőt kötelességünk.

Hazánkban a közigazgatás sok részben az önkormányzatra van alapítva; óhajításunk, hogy ez még nagyobb mértékben így lehessen; de ezen óhajításunk csak úgy teljesíthető, a magyar állam érdekeinek megfelelőleg, ha a hatóságok mindenikében fel találjuk a törvény iránti tiszteletet, fel a készséget a törvények és a törvényes rendeletek gyors és erőlyes végrehajtására.

Részünkről midő ezt a megye, vidék, kerület vagy város közönségének figyelmébe ajánljuk, kinyilatkoztatjuk azt, hogy — miként ez kötelességünk is — mindig tiszteletben fogjuk tartani az egyesek, testületek és hatóságok jogait, de egyszermind ügyelni fogunk arra hogy egyesek testületek és hatóságok egyaránt teljesítsék törvény szerint kötelességüket.

Budapesten, 1875. márcz. 2-kán báró Wenck-

heim Béla, s. k. Trefort Ágoston, s. k. s. k. Perczel Béla. s. k. Tisza Kálmán, s. k. Kálmán, s. k. B. Simonyi Lajos, s. k. Péchy Tamás, s. k. Gróf Pejacevich Péter, s. k.

Különlélek.

— Az ő felsége dalmátiai utjára vonatkozó híreket Bécsből demintirozzák. Ő felségének az olasz királyi Brindisiben leendő találkozásáról nem tudnak semmit az illetékes körökben; ő felsége nem is fog Brindisibe és Nápolyba utazni. A „P. Lloyd“ bécsi távirata szerint alaptalan azon hír is, hogy a koronaherceg ő felségét kísérni fogja. A dalmátiai ut programját még meg kell állapítani s e végett Rodich dalmátiai helytartó most Bécsbe hivatott. Az utazás nem e hó végén történik meg.

— József főherceg az elhunyt gróf Haller Ferencz, oszák. kir. testőrségi kapitány koporsójára egy nemzeti színű szalaggal díszített babékoszorút küldött Bécsbe.

— A walesi herceg vidéki körutjáról Londonba térve, Beust gróf tiszteletére estélyt rendezett, melyen Disraeli, Magdonald tengernagy s a magas arisztokratia sok kitűnősége vett részt. Az asztali zenét Horváth Józsi magyar czimbalmos látta el. A walesi herceg kívánságára mindenekelőtt a „Rákóczy-induló“, s Bihary „utolsó emlék“-ét játszta.

— Hugó Victor egy röpiratot bocsájtott közre, melynek czime: „Egy katonáért.“ A nagy költő kegyelmet kér abban egy Blanc nevű közkatouának, ki a marseillei hadi törvényszék feljebbvalói megsértése miatt halálra ítélt. A katonai törvénykönyv kérlőhett len, s ezuttal Hugo röpiratának alig lesz oly hatása mint 1839-ben írt verseinek, melyekkel Lajos Fülöpöt arra indította, hogy Barbés Armandnak, kit politikai vétség miatt ítélték el, a halálos büntetést elengedje.

— Manin Dánielnek, ki a velencei köztársaság elnöke volt a forradalmi években s azután Párisban számkivetve és szegényen halt el, emlékoszlopot emel Velence város, melynek leleplezése f. hó 22-én van kitűzve. Egész Olaszország készül e napot megünnepelni. Manin hamvait a m. években szállították Párisból Velencebe. — Azon alkalommal számos francia író időzött a logunak városában, köztük Forcade Jenő. Épen midőn a Márk téren állt a ravatal, az ünnepélyes esendőt megszakította Forcade e furcsa elkiáltással: „Ej no, hisz ezek a velencei urak elfelejtettek sörbettel megkínálni bennünket. A szegény francia író e pillanatban — m o g r ő r ü l t.

li tá, Viva mint egy álombul ébredt föl, de azonnal készen volt a felelettel, elbeszélte, hogyan jött ide, s amit még amaz tudni kívánt; a leányka pedig szintén kérdésekkel halmozta el őt, ezekre az öreg nagy tartózkodva válaszolt. Régi szolgája volt a háznak, ki semmit se fecsegett ki urasága életéből. De a képekről örömet beszélt a leánykának, elmondva, hogyan kerültek ide, s mit ábrázolnak.

Viva ki daczára tehetségeinek, igen tudatlan volt, részint a hiányos nevelés miatt, s részint a tulságos restsége folytán, feszült figyelemmel hallgatott. Az öreg ember örvendett figyelmes hallgatójának, s lehetőleg igyekezett, kielégíteni a leányka tudvágyát. Ez legörömebb hallgatá az oly történeteket, melyek a férfiakat a nőkkel összefüggésbe hozták.

Leginkább az emberi élet érdekelte őt. Egy kép előtt arczán a csodálat kifejezésével állott meg. Ez egy kis gyermek arczképe volt, ki a káka között a vízben állva, kezében madarat tartott. A kép sajátos vonzereje a gyermek vonásaiban állott. Bűszkeség, félelmetlenség, s uralkodói méltóság feküdt a nemes szép homlokokon. Viva alig ismerte a részvétet, mint hogy igen könnyelmű volt, de a kép mégis mélyen szívére hatott, hogy miért? azt nem tudta. A kép élet nagyságában volt, s a szemlélő önkénytelenül érezte, hogy a festész itt teljesen elérte célját és jól talált, még ha az eredetét nem is látta az ember;

„Ki ez a gyermek?“ — kérdező végül a leánykát alig hallhatóan.

Az öreg ember sohajtott.

„Sok év előtt meghalt.“

„Meghalt? ő oly virágzó színben van!“

A legpompább virágok hervadnak el legha-

marabb, hiszen tudod milyen sokáig virágzik az egyszerű aranyka, míg a bibor hajnalka, azonban este elhal, holott alig reggel bontakozott ki bimbójából.“ Viva megvolt szokva az ily ábrándos beszédekhez, s érdekeltsége mindinkább fokozódott.

„Beszéljen el mindent, mit felőle tud, ha oly szives akar lenni!“ — hízelt; ismerte őt?

„Igen, sok, sok év előtt idegen országban, nem itt. Menj kissé félre úgy, a nap még kissé arczára süt, elfogom beszélni történetét, ha kedved van meghallgatni, az ő történetén nem ragad semmi szeny.“

Elhallgatott, hiszen ura életéből való történeten gondolkozott, mely az egész nagy ház cselédségét szegénnyel és fájdalommal tölté el, gyalázatos tett volt ez, melyet a hü cselédség oly örömet háritott volna el ura fejről, ha lehetséges lett volna.

„Beszélje el kérem!“ kiáltá Viva, igen megörülve új társának, s várva a történetet, nem is gondolva az öreg asszonyra ki őt most agályos szível kereste mindenül.

„Beszélje el“ ismétlé türelmetlenül el nem fordítva tekintetét a gyermek rajongó szeméről.

Az öreg ember imigy kezdé;

„Rég ideje annak, hogy az a gyermek élt; akkor még fiatal voltam. Uram, nem ez a lord, hanem atyja, vad, türelmet nem ismerő, büszke és szenvedélyes ember volt. Csupán a „vad gróf“ néven nevezték, a világ kevés észet tulajdonított neki, de egy ízben, midőn utazása alkalmával a bisanyai tengerből mellől egy szegény halász leányt vett feleségül, általában kétségbe vonták esztét. Hallottam, hogy oda át a halászok végtelen büszkéek, s hogy a leány csak mint neje volt hajlandó őt követni. —

Azonban — feledém — mit tudatsz te ily dolgokból!

„Nos ő hazahozta őt s nem volt senkinek szabad az ellen szólni, pompás teremtés volt, fejedelmileg szép, bájos és könnyű termetű, minden mozdulatában kellemes, mint az erdőben a szabad őz. Azonban egészen természetes volt a nagy különbség közte és a rangjabeli hölgyek között. Ő szabad volt és féktelen, s nem tudta magát az udvari élet kényszeréhez alkalmazni, az etiquette aggasztotta s elnyomta őt.“

Saját ruháiban hasonló volt egy királynőhöz, azonban a diszöltözetet, aranyt és ékszereket járom gyanánt viselte, melytől oly örömet szeretett volna menekedni, őt látva, az ember sirni szeretett volna.

„Az első években egy fiút szült, s úgy hiszem akkor élte át legboldogabb óráit, mert férje, tettét rég megbánva, gyűlölte őt. Haragos és kegyetlen volt, s keserű szavakkal hánytá szemére alacson származását. Gyűlölete kiterjedt még fiára is, a gyermeket még csak látni sem akarta — s mégis mindennek daczára, a mint a felnőt nem volt messze távolban nemesebb fiu. Belső gyöngédséggel csüggött anyján, s daczára fiatalságának mélyen érzé a kegyetlenséget, melylyel yele bánták. ekkor a nő hirtelen meghalt. A folytonos gyötrelmeknek esett áldozatul, szabadságának elvesztését soha sem tudta feledni.“

„Uram nemsokára ezután távoli országokba ment és ismét megnősült, egy orosz hercegleánynyal kelt egybe s midőn ez is egy fiút szült neki, a halásztól származott törvényes örökös irányában táplált keserősége még fokozódott.“

(fojlyt. köv.)

A Princess nevű belga gőzhajó f. penből Londonba indult árukkal meg- Este 6 óra felé a tenger háborogni kezdett és a hajó egyik oldalára hajolt. Hasztalan volt minden törekvés azt ismét egyensúlyba hozni. A víz behatolt belsejébe, s oly rohamosan, hogy a fűtők is alig találtak időt a fedezetre menekülni. Minden remény eloszlott, a kapitány a mentőcsónokba rendelte a legénységet. Csak 11 ember foglalt abban helyet; hét tengerész a tengerbe ugrott, hogy a csónakot uszással elérje; de társaik szeme láttára a vízbe fultak. Egy órával a gőzhajó tönkremenése után a Confiante nevű francia halászhajóról észrevették a mentőcsónakot s legénységét megmentették. Az életben maradt 11 hajóst Calaisbe vitték.

— **Plachy Tamás** országgyűlési képviselő, országot, 25-ik szám alatti lakását folyó hó 4-én esteli 7 és 8 óra közt, Kállay Józ. szolgálaton kívüli szolgálkosokkal felnyitván, nagymennyiségű fehér ruhát lopott el, melyeket a káros, szembetűnőleg csekély értékben számítva, 327 forintba becsült. A tolvaj elfogott, a ruhaneműk legnagyobb részben megkerültek.

— **Mi újság Földeákon?** Ponson du Terrail tollára érdemes historia. Az épen vacsoránál ülő fiatal orvost egy helyes menyecske nagy beteghez szólítja. Az roham köteleessége után. Mikor beérnek az egy gyertya halvány fényétől világított szobába, orvosunk keresi a betegét. Azt ugyan nem látja, de igenis, hogy a takaros felérnép elkoppantja a gyertyát. A szoba sötét; a menyecske hallgat; az ajtó sarkonfordul. Belép a férj. Gyufát gyújt s dühös Othelloként ront a csábítóra — a védtelen orvosra. A bérés beszóllattatik s kész a törvénylátás, kimondatik a sententia: a bűnös eunuchba tétetik, Köszörülök a kést; még tovább is mennek; lekötik az orvost. De van még kegyelem az emberi szívekben: „Add ide minden pénzedet s nem bánthatlak“ szól a férj. Nem volt nála pénz, de otthon volt ötven forintja. A bérés egy névjegygyel elmegy utána. De ez nem elég a férj jogainak megsértéséért. — Betoppán a menyecske atyja s unszolja vejét: meg kell férfiatlanítani a „gazembert“ — kivéven ha aláír egy már kitöltött 400 forintos váltót. Aláírja. Ez sem elég a fosztogatónak, Irjon egy levelet valamely barátjához, melyben 150 forintot kér kölcsön. Az orvos megteszi azt is s miután jól megverték, megszabadul. A megrabolt fiatal ember másnap jelentést tett, az egész bandát elfogták.

— **Van a rimaszombati nyomdába alkalmazva két kis Guttenberg,** ezeknek azon sajátságos szokásaik vannak, hogy a nap minden részében igen szeretnek az ablakon kikacsingatni, ilyen kinézetűeknek következménye aztán, hogy sokat férdén, elhibázva szednek, kivált ha a nyomdász nincs odahaza. Hanem olyat mint a mult számszedésénél még alig hoztak „szinre“. Történt ugyanis, hogy midőn a rimaszombati takarékpénztár választmányának névsorát szedték, csupa szeretetből az ifjuság iránt, négy oly tagot iktattak közé, kik akkor éppen az ablak előtt sétálgattak el, Most hát kiigazítólág tudatjuk, hogy a takarékpénztári választmányba Csider Károly, Baksay István, Baksay József, s Horváth János urak is beválasztottak. „Gömör“ martius 7. 1875.

— **Az udvari naptárból.** Az 1875-ik évre kiadott udvari naptárból közöljük a következő számadatokat. Az aranygyapjas rend tagjainak összes száma 72, a katonai Mária Terézia rendé 65, (1 nagykeresztos, 8 közép keresztos 59 lovag); — a magyar királyi szent István rendé 252 (155 nagykeresztos, 25 középkeresztos, 72 lovag), — az osztrák császári Lipótrendé 1722 (278 nagykeresztos, 352 középkeresztos, 1092 lovag) — az osztrák császári vaskorona rendé 4877 (607 első, 965 második, és 3305 harmad osztályu lovag), — az osztrák császári Ferencz József rendé 5356 (326 nagykeresztos, 1102 csillag és csillagnélküli comthur, 3925 lovag). A rendek közül s pedig az aranygyapjas rendet külföldiek birják 15-en, a Mária Terézia rendet 5-en, a Lipót-rendet 992-en, a vaskorona-rendet 2691-en, a Ferencz József-rendet 2015-en. Az Erzsébet Terézia katonai alapítvány tagok száma 21. A csillagkeresztos hölgyeké 964. Cs. kir. valóságos belső titkos tanácsos létezik 382, kamarás 1254, a császári-királyné palotahölgyeinek száma 227, ezek köztül 51 hgnó, 71 titkos tanácsosné, 25 titkos tanácsos özvegyné, 51 kamarásné, és 29 kamarás özvegyné.

— **Gyilkosságról** értesítik az „Alföld“-et Lipótól. Pénteken délelőtt a radnai erdőben Lakner Antal m. kir. erdőőr egy, az idei katonai avatás alkalmával besorozott ujoncz oroszva meggyilkolta; és pe-

dig azért, mert hiányosan ölbe rakott fakészletét átvenni vonakodott. Amint ugyanis a szerencsétlen erdőkerülő egy másik munkás ölfájának átvételével foglalkozott, az ujoncz hátulról fejszéjével oly súlyos két csapást mért nyakcsigájára, hogy az erdőkerülő, ki nek feje a második csapásra mellére hanyatlott alá, — pár percz mulva élettelenül összeroskadt. A gyilkos erre, fejszéjét a hóban megmosta és egészen nyugodtan a szülői házhoz visszatért, — hol is ebédet kért s étkezés után, véve katonai könyvecskéjét — nyomtalanul eltűnt.

— **Egy szép asszony** öngyilkosságáról értesítik a „ref.“-ot Kaposvárról. Hermann Manoné, született Folly asszony golyót röpített szívébe, mely azonnali halálát okozá. Az eset mindenki előtt talány. Szép és boldog volt mint leány; szép és boldog mint menyecske; gondok helyett mindig örömeik környezték; vágya nem maradt teljesületlenül. Szerette férjét és atyját — és mégis bubánatba s kétségbeesésbe taszította őket. Mi okon: nem tudja, nem is gyanítja senki. A halott arca a rovatalon is oly mosolygó volt, mint az életben.

— **Wirkner Vilmos** kereskedőség és szabadságot honvéd. f. hó 8-án saját fegyverével (Budán) fölbeltette magát s haldokló állapotban a kórházba szállított.

— **Dumas Sándor,** ki nemrég előszót irt „Manon Lescaut“ új kiadásához, e mű kiadóinak, Gladys testvéreknek megígérte, hogy még egy előszót irt, ezutal „Pál és Virginia“-hoz. Manon Lescaut a megvársárolható szerelem könyve, Pál és Virginia az ártatlan és tiszta szerelem legszebb idyllje. Ha Dumasnak az előszóhoz irt előszava feltűnést okozott, a Pál és Virginia-hoz irandó nem fog kisebb hatást kelteni.

— **Kassá város** képviselősege elhatározta hogy a zene nagy mesterét, Liszt Ferenczet városuk meglátogatására meghívja. A kiküldött követség ma fog Liszt által fogadtatni.

— **A pesti közuti vaspálya-társaság,** két új vonal engedélyezéséért folyamodott, az első a Tüköröltéstől a margitszigeti hideg, s a másik onnét a Széchenyi-térig menne.

— **Kocza Zsuzsanna,** cseléd, szerelmi bubánatában három csomag gyufáról a phosphort leszedte s azt folyó hó 8-án este, az Aldunason 7-ik szám alatti pálinkamérésben, vízzel vegyítve megitta. A pálinkamérő, Rosenberger, a kétségbeesett szeretővel azonnal tejet itatott, a kapitányság pedig a kórházba szállította.

— **Duló-germanisator.** Azon szombatosok, kik formaszorúleg a mózesvállasu hitfelekezethez tértek, küldöttséget menesztettek a fővárosi hitsorsosokhoz, hogy egy építendő zsinagógára pénzbeli segílyt gyűjtsenek. A dolog ezen oldala nem érdekel bennünket annyira, mint egy másik. A hitcsereleők ugyanis a székegy előjáróságokhoz fordultak annak idejében, hogy keresztneveiket új vallásuk értelmében szövetségi nevekkel váltsák fel. A bölcs férfiak pedig nemcsak azt engedték meg, hanem a jó magyar nevű székely-zsidók vezetői neveit is — minden joggal szemben és az illetők tiltakozása dacára — elmasították. Így lett p. o. Kovács Sándorból Abraham Weiss; Farkas Mihályból Jakab Deutsch stb. A derék emberek utilevelei már az új nevek szerint vannak kiállitva s csak zárjelben van oda vetve a német név után: elias. Hiszszük, hogy e sorok olvasása után a belügyminiszteriumnak is szava lesz a negyvenöt kereszteléhez. „K.“

A **Nyáry Pálnak** Nyiregyházán állítandó siremlék tárgyában kiküldött bizottság elfogadta Gerenday Antal tervét, mely szerint a 11 láb magas sziklatömböt ábrázoló emlék — mauthauseni gránitból — 1880 frtba kerül. Az emlék oldalán egy esiszolt kölapon a következő felirat lesz: „Nyáry Pálnak Pestmegye.“ Minthogy az emlékre körülbelül 6000 frt gyűlt össze, a fennmaradó összeget a Nyáry Pál által annyi küzdelemmel létesített nyiregyházi iskolára fordítják, a tanítót és iskolás fiukat illetvén az emléket környező 800 □ öles park fenntartása és gondozása.

— **Nagy szerencsétlenségről** értesitenek Ujpestről, mely az ottani plébánost Illek Vinczét érte. Ugyanis vasárnap délután a plébános édesanyja egy 60 éves tisztes asszonyság a padlásra mentében a lépcsőn, mely az istállóból vezet fel ecsuszván s oly szerencsétlenül zuhant az istálló padlójára, hogy rögtön szörnyet halt. A temetés kedden délután 3 órakor Ujpesten a plébánia épületéből kiindulva a közönség igen nagy részvéte mellett ment végbe.

A **hideg ellen** nem volt panasza az idén se Magyar-, se Olaszországnak. Hanem se hol sem követelt a fagy annyi áldozatot, mint Felső-Sziléziában. A közeli erdőben a napokban egy ellhamvadt tűz körül hét cigányt találtak egy csoportban — megfagyva.

— **Értékpapir-tolvajlás.** Pacor Vilmos m. k. honvédkapitány bécsi lakásán ismeretlen tettesek feltörték az íróasztalt s 14,000 frt értékű különféle papirost loptak el. Elővigyázatból az értékpapirok jegyzékét is elvitték.

— **Herczeg-Orvos.** Doctor Károly Tódor bajor herceg, felséges asszonyunk fivére, ki huzamosabb idő óta nagy szorgalommal adta magát az orvosi tudományoknak, a napokban először próbálkozott szem operatióra. A műtétet egy szembeteg férfinon meglepő sikerrel hajtotta végre.

— **Báró Simonyi Lajos** földmivelés-, ipar- s kereskedelmi miniszter a kihallgatásra jelentkező magánfeleket hetenkint kedden és szombaton d. u. 4—5-ig fogadja.

— **Ferdinand király** mint Prágából jelentik, a gondos ápolás következtében, melyben részesül, oly jól érzi magát, hogy közelebb kikocsizni óhajtott. Orvosai tanácsára azonban szándékáról elállott.

— **Mária-Valeria** főhercegnő számára Buda-pestben közelebb magyar tankönyvek rendeltettek meg; többi között „Magyarország története“ is. A kis hercegnő magyarul, németül, angolul, francziául, folyékonyan beszél. Legkedvencebb nyelve mégis a magyar s egy magyar társalkodónak mindig kell mellette lenni.

— **Sötét kép** társadalmi életünkől. Egy tadosi telkes gazda, mint a „Hon“-nak írják, jó idő óta versengésben élt nejével s azt többször elűzte a háztól. Egy hó előtt szintén azt tette vele, noha várandó volt. Három hétig nem tudta senki, hova tűnt az elűzött feleség és reménybeli anya. Közelebb azonban megjelent egy tadosi öreg asszonynál oly állapotban, hogy ez elszörnyedve kérdezi: mi baja? . . . és hol van gyermeke? A nő megvallá, hogy a borzasztó hidegben egy pajtába rőjtözött, ott megszülte a gyermeket, mely megfagyott. A széna közé rejtette hol most is fagyott állapotban feltalálható. A vizsgálatra kiküldött tatai orvos, megvizsgálván a szerencsétlen nőt, annak emlőit, lábait térdén felül elfagyva, lábujjait pedig végkép lefagyva találta. A nő kivallá az orvosnak, hogy a három hét alatt csakis jéggel táplálta magát. A dolog a hatóságknak azonnal fel lőn jelentve; de ez a kegyetlen féj irányában még semmi intézkedést sem tett.

— **Egy franczia iparág.** Alig hihető, hogy mily irtózatoss kiterjedést nyert a hamis hajakkal való kereskedés. E század elején valóságos szegény volt hamis hajakat viselni, ma már azonban a legkisebb faluban is divatban van, 1850-ig egy font haj négy frankért adatott, de alig hogy Eugenia franczia császárné lett a haj fontjának az ára is 8—10 frankra emelkedett. 1865-től kezdve az alhajak viselése valóságos ragály lett, s elterjedt jóval tul Franciaország határain. 1866-ban egy font haj ára 20 frk. volt, 1869-ben 37 frk. 1868-ban 45 frk. 1870-ben 55 frank. Ez az ára az el nem készített hajaknak, az elkészítetteké kétszer, sőt háromszor annyiba is kerül. A legszebb hajak Bretagneből jönnek, s ha e vidéken egy asszony vagy leány meghal, azonnal levágják a haját és eladják. Az élők hajai még drágábban vétetnek meg, úgy hogy egy szőke kis leány 1500—2000 frankot is kap hajáért. Az 1870-iki háboru óta azonban kezd egy kissé szűnni a hamis hajak viselésének divatja, mely az orvosok szerint oly sok ideglázt és agyvelőgyuladást okoz.

Szerkesztői üzenetek.

M. József urnak Félegyházán. A kölcsön a j elzálogi biztosíték egyenes adójának 100-szor becsűje feléig eszközöltetik.

Felelős szerkesztő s kiadó tulajdonos:

Holnapy Ákos.

Hirdetmények közlését,

a legelőnyösebb feltételek mellett s
a legolcsóbb árakon
vállalja el.

A „Polgár kiadó hivatala”

Budapest, Váci utca 17. sz. 2. em.

Előfizetési felhívás

„KORTES”

czimű legujabb és legolcsóbb baloldali képes élelclapra.

Polgár! megállj!!

Nemzetiségi tekintetben lehet:

Ki a vivát?
Kialtsd hát az arkangyalát!!
Eljen az igazúgy kortese!
Ugy barátom! most már én kiáltom:
Éljenek a „Kortes” előfizetői!
A Kortes előfizetője pedig lehet mindenki párt és személyválogatás nélkül jobboldali, baloldali, balközépi negyvennyolczas, vagy függetlenpárti!

Szerkeszti Ludas Matyi.

— Osztrák! német! hiencz! szász!
— Horvát! székely! kun vagy jász!
— Zsidó! görög! czinezár! rác!
— Szerb! tót! oláh! bunyevác!
— Muszka! polyák! talián!...
vagy akár a
— Vörösbőrü indián!

A „Kortes” előfizetési feltételei:

Öt előfizetőt gyűjtőnek tiszteletpéldánnyal szolgálunk. Egy évre 8 frt helyett csak 6 frt; Fél-évre 4 frt helyett csak 3 frt; Negyedévre 2 frt helyett csak 1 frt 50 kr. Egy hóra 50 kr.

Polgár! intelek a móresre: prenumerálj a Kortesre No most indulj szaporán vagy a mi még könyebb az előfizetési pénzt küld a postán a kiadó-hivatalba:

Budapest, Hatvani-utca 12. szám.

Pénzkölcsönt

37 évre, 6% kamat mellett, a jelzálogi biztosíték egyenes adójának 100-szoros becsűje feleig; habár a birtokok

terhelve lennének is, 1000 frttól kezdve,

bármily magas összegekben,

megbizástól számítva 20 nap alatt mérsékelt eljárás díjért szerez az

„Általános jelzálog-hitelügynöki iroda.”

(Budapest, váci-utca 17. sz.)